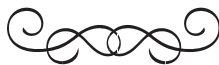

คู่มือว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์สำหรับคุณครู
เพื่อใช้สอนเด็กนักเรียนต่างด้าว ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 – 6
เล่มที่ 1

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลงานของโครงการวิจัย ชื่อ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ กรณีศึกษา
โรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้สำหรับเด็กต่างด้าวเข้าศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร

คู่มือเล่มนี้จะบังเกิดมิได้ หากปราศจากแรงบันดาลใจที่ผู้วิจัยได้รับจาก
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหิตลathiเบศรรามาธิบตี จักรีนฤบดินทร
สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

ผลิตผลงาน ปี พ.ศ. 2559

พิมพ์ครั้งที่ 1

บรรณาธิการ : ดร.ยานันท์ สุมารัตน์

หัวหน้าโครงการวิจัย : ดร.นภารัตน์ วรรณรัตน์สุดร

ทีมที่ปรึกษาโครงการวิจัย

ผศ.ดร.สุชัย นพรัตน์แจ่มจรัส

ดร.สมสิทธิ์ อัสตรนีย์

ดร.สุปรีย์ กาญจนพิศศาล

ทีมผู้จัดบันทึก

คุณสรชา กาญจนพิศศาล

คุณมนัสดา นวลีรินทร์โรจน์

คุณจันทิมา นราติลก

ทีมผู้ช่วยวิจัยและผลิตสื่อการเรียนการสอน

คุณมนัสดา นวลีรินทร์โรจน์

คุณเพชร พูนศิริ

คุณจันทิมา นราติลก

จัดทำโดย

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

อาคารปัญญาพิพัฒน์ เลขที่ 999 ถ.พุทธมณฑลสาย 4 ศาลายา นครปฐม 731070

โทร 02-441-0813-5 E-mail : ihpmahidol@gmail.com

พิมพ์ที่ บริษัท พรินเตอร์ จำกัด

เลขที่ 999 อาคารศูนย์การเรียนรู้ ชั้น 2 ถ.พุทธมณฑลสาย 4 ศาลายา นครปฐม 731070

โทร 02-441-0445 โทรสาร 02-441-0446

ISBN : 978-616-279-964-8

คำนำ

คู่มือว่าด้วยการต่อต้านการค้ำมนุษย์สำหรับคุณครู เพื่อใช้สอนเด็กนักเรียนต่างด้าว ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับคุณครูในการสอนนักเรียนต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วยเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับการเรียนรู้และเข้าใจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักเรียนต่างด้าว การทดสอบความรู้ของเด็กนักเรียนต่างด้าวเกี่ยวกับสถานการณ์ของคนต่างด้าว การเรียนรู้คำนิยามเกี่ยวกับ “การค้ำมนุษย์” นิทานเพื่อสร้างความตระหนักในลักษณะการค้ำมนุษย์ให้แก่เด็กนักเรียนต่างด้าว และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากผู้กระทำความผิดและเหยื่อค้ำมนุษย์

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณครูและนักเรียนทุกท่านที่ร่วมงานวิจัยสำหรับความกรุณาให้ผู้วิจัยเรียนรู้จากทุกท่าน นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอแสดงความสำคัญต่อคณะที่ปรึกษา และทีมงานผู้วิจัยทุกท่านสำหรับความช่วยเหลือในการเรียบเรียงและจัดทำคู่มือฉบับนี้ พร้อมสื่อการเรียนการสอน

ดร. นภารัตน์ วรรณรัตนสูตร (หัวหน้าทีมโครงการวิจัย)

สารบัญ

1. ที่มาและภาพรวมของคู่มือว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์สำหรับคุณครูระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6.....	6
2. บทเรียนการอบรม.....	9
2.1. บทเรียนที่ 1 การเรียนรู้และเข้าใจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักเรียนต่างด้าว.....	9
2.1.1. กิจกรรม 1 การทำสมาธิ.....	9
2.1.2. กิจกรรม 2 การเลือกรูปภาพตรงใจ.....	10
2.1.3. กิจกรรม 3 ความใฝ่ฝันในชีวิต.....	11
2.1.4. กิจกรรม 4 สะท้อนบทเรียน.....	12
2.2. บทเรียนที่ 2 การทดสอบความรู้ของเด็กนักเรียนต่างด้าวเกี่ยวกับสถานการณ์ของคนต่างด้าว.....	13
2.2.1. กิจกรรม 1 เกมสับข้อข้อสิ่งของเพื่อคลายเครียด.....	13
2.2.2. กิจกรรม 2 การแนะนำอัตลักษณ์ของตนเอง.....	14
2.2.3. กิจกรรม 3 การสำรวจความเป็นคนต่างด้าว.....	15
2.2.4. กิจกรรม 4 ระดมความคิด.....	16
2.2.5. กิจกรรม 5 สะท้อนบทเรียน.....	17
2.3. บทเรียนที่ 3 การเรียนรู้ค่านิยมเกี่ยวกับ “การค้ามนุษย์”.....	18
2.3.1. กิจกรรม 1 ศิลปะเพื่อสำรวจความรู้สึก.....	18
2.3.2. กิจกรรม 2 การวาดรูปแสดงความรู้สึก.....	19
2.3.3. กิจกรรม 3 การรู้จักกับคน หรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และองค์ประกอบการค้ามนุษย์.....	20
2.3.4. กิจกรรม 4 เกมส้อมกำลังคลายเครียด.....	22
2.4. บทเรียนที่ 4 นิทานเพื่อความตระหนักในลักษณะการค้ามนุษย์ให้แก่เด็กนักเรียนต่างด้าว.....	23
2.4.1. กิจกรรม 1 นิทานเรื่อง การผจญภัยของเนเน่.....	24
2.4.2. กิจกรรม 2 นิทานเรื่อง การเดินทางของเก่ง.....	26
2.4.3. กิจกรรม 3 นิทานเรื่อง ทางเลือกระหว่างเรียนและการทำงานของเลี่ยน.....	28
2.4.4. กิจกรรม 4 สะท้อนบทเรียน.....	30
2.5. บทเรียนที่ 5 การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากผู้กระทำความผิดและเหยื่อค้ามนุษย์.....	31
2.5.1. กิจกรรม 1 การใช้ DVD ของ MTV Exit.....	31
2.5.2. กิจกรรม 2 การสร้างปณิธานชีวิต Making a Wish.....	32

เอกสารแนบ

เอกสารแนบ ก บทเรียนที่ 3 การเรียนรู้คำนิยามเกี่ยวกับ “การค้ำมนุษย์” กิจกรรม 3 การรู้จักกับคน หรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์.....	33
เอกสารแนบ ข บทเรียนที่ 3 การเรียนรู้คำนิยามเกี่ยวกับ “การค้ำมนุษย์” กิจกรรม 3 คำนิยามตามองค์ประกอบของคำว่า “การค้ำมนุษย์”.....	34
เอกสารแนบ ค เนื้อเพลง “อ๊ะ อ๊ะ อ่า”.....	37
เอกสารแนบ ง เนื้อเพลง “สงสารหนูไหม”.....	39
บรรณานุกรม.....	40

1. ที่มาและภาพรวมของหนังสือคู่มือว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์สำหรับคุณครูระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6¹

เด็กนักเรียนต่างด้าวมีแนวโน้มว่าเสี่ยงต่อการเป็นเป้าหมายของกลุ่มผู้ค้ามนุษย์ เพราะความไม่บรรลุนิติภาวะทางอายุและความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในจังหวัดสมุทรสาคร² โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียนต่างด้าวที่ศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงปีที่ 6 ซึ่งคุณครูจากสี่โรงเรียนของรัฐที่มีประสบการณ์สอนนักเรียนต่างด้าวระดับประถมศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร ลงความเห็นเหมือนกันว่า นักเรียนกลุ่มนี้จะลาออกจากโรงเรียนเพื่อหางานทำ³ ดังนั้น ทีมผู้วิจัยเห็นควรร่างและจัดทำหนังสือคู่มือนี้ขึ้นมา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลงานของโครงการวิจัย ชื่อ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ : กรณีศึกษาโรงเรียนสำหรับลูกของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสาคร โครงการวิจัยนี้มุ่งสร้างความตระหนักในการค้ามนุษย์ระหว่างคุณครูและเด็กนักเรียนต่างด้าว เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่เด็กนักเรียนต่างด้าว ครอบครัว และชุมชนคนต่างด้าว แผนการศึกษาอบรมเป็นเครื่องมือสำหรับคุณครูทั้งหมดในการนำเสนอบทเรียนเกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่เด็กนักเรียนต่างด้าว ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงปีที่ 6 หรือเด็กนักเรียนที่สนใจเรียนประเด็น “การต่อต้านการค้ามนุษย์”

วัตถุประสงค์ของบทเรียนการอบรม

บทเรียนการศึกษาอบรมนี้ประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่ถูกออกแบบขึ้นมา

1. เพื่อช่วยกำหนดขอบเขตเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่คุณครู
2. เพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนต่างด้าวเรียนรู้ลักษณะการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อให้นักเรียนต่างด้าวซึ่งผ่านกระบวนการเรียนการสอนถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ไปยังครอบครัว และชุมชนแรงงานต่างด้าว

¹The Anti-Human Trafficking: A Primary School Student's Training Section (Grade 3-6) has followed the good example of lessons from different sources: TEACHUNICEF. End Trafficking: A Middle School Educator's Guide (Grades 6-8) (2012); UNIAP. 10th COMMIT Counter-Trafficking Training Section: Module Overview for Trainers and UNIAP. 12th COMMIT Counter-Trafficking Training Section (29 August to 2 September 2011). The unique of this training is that it is constructed to educate children between 3 and 6. Therefore, the training program functions as learning program for students. Even though teachers play trainee role, they will be treated as students in order to ensure that teachers will properly apply this training strategy to their students.

²See Thai Frozen Foods Association, Thai Government and Private Agencies Collaborate to Solve Labor Problems Found Critical to Lowering of the Confidence Index of Thai Shrimp Industry, available at [http://www.thai-frozen.or.th/csr_tffa_02\(en\).php](http://www.thai-frozen.or.th/csr_tffa_02(en).php) (accessed on September 4, 2013); See also Thai Shrimp Industry Exploits Workers to Whet Global Appetite for Cheap Shrimp, *Shrimp News International*, available at <http://www.shrimpsnews.com/FreeReportsFolder/EnvironmentFolder/PBSonWorkerAbuseInThailand.html> (accessed on September 4, 2013); International Labour Organization, *Shrimp and Seafood Processing Industry Took Lead in Organizing a World Day Against Child Labour 2013 Event in Samut Sakhon Province in Thailand on 12 June 2013*, Online News, June 12, 2013, available at http://www.ilo.org/asia/info/public/newsitems/WCMS_216489/lang_en/index.htm (accessed on September 4, 2013).

³สัมภาษณ์. 22 ต.ค. 2557. ตัวแทนคุณครูจากโรงเรียน 4 โรงเรียน ตัวแทนละ 1 ท่าน ต่อ 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดศรีสุทธาวาส โรงเรียนหลวงเพชฌัญญุณี โรงเรียนวัดตะกั่ว และ โรงเรียนวัดศิริมงคล.

2. บทเรียนการฝึกอบรม ประกอบด้วยขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

บทเรียนที่ 1 เริ่มต้นด้วยการเรียนรู้และเข้าใจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักเรียนต่างด้าว ประกอบด้วย 4 กิจกรรม คือ การทำสมาธิ การเลือกรูปภาพตรงใจ ความใฝ่ฝันในชีวิต และสะท้อนบทเรียน โดยใช้กระบวนการทางศิลปะ เช่น การเลือกภาพ และการวาดภาพ มาใช้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนบอกเล่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตนเอง และครอบครัว

บทเรียนที่ 2 เน้นการทดสอบความรู้ของเด็กนักเรียนต่างด้าวเกี่ยวกับสถานการณ์ของคนต่างด้าว ประกอบด้วย 5 กิจกรรม คือ เกมสับข้อข้อสิ่งของเพื่อคลายเครียด การแนะนำอัตลักษณ์ของตนเอง การสำรวจความเป็นคนต่างด้าว ระดมความคิด และสะท้อนบทเรียน โดยใช้กระบวนการเล่นเกมสัจเดินข้ามเส้น มาประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการอธิบายของนักเรียน

บทเรียนที่ 3 เสนอให้มีการเรียนรู้คำนิยามเกี่ยวกับ “การข้ามมนุษย์” ประกอบด้วย 4 กิจกรรม คือ ศิลปะเพื่อสำรวจความรู้สึก การวาดรูปแสดงความรู้สึก การรู้จักกับคน หรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับ การข้ามมนุษย์ และองค์ประกอบการข้ามมนุษย์ และเกมสับข้อกำลังคลายเครียด โดยใช้กระบวนการแสดงภาพ และการวาดภาพ ในการบรรยายเนื้อหา เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ง่ายขึ้นสำหรับนักเรียนต่างด้าว

บทเรียนที่ 4 สร้างสรรค์ผลงานนิทานเพื่อความตระหนักในลักษณะการข้ามมนุษย์ให้แก่เด็กนักเรียนต่างด้าว ประกอบด้วย นิทาน 3 เรื่อง ได้แก่ การผจญภัยของเนเน่ การเดินทางของเก่ง ทางเลือกระหว่างเรียนและการทำงานของเลียน และสะท้อนบทเรียน โดยให้นักเรียนอ่านสคริปต์จากนิทานคามบทบาทในแต่ละเรื่อง และสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ผ่านข้อคิดเตือนภัย และการป้องกันตนจากการข้ามมนุษย์ให้แก่เด็กนักเรียน

บทเรียนที่ 5 มุ่งให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากผู้กระทำความคิดและเหยื่อข้ามมนุษย์ ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ การใช้ DVD ของ MTV Exit และการสร้างปณิธานชีวิต Making a Wish เพื่อสรุปเนื้อหาสาระสำคัญของบทเรียนทั้งหมด

ข้อเสนอแนะการใช้คู่มือเล่มนี้

1. บทเรียนและกิจกรรมเหล่านี้ เหมาะสำหรับกลุ่มเด็กนักเรียนต่างดาวระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 หรือเด็กนักเรียนที่สนใจเรียนประเด็น “การต่อต้านการสืมนุญช” จำนวนประมาณ 30-40 คน เพราะเป็นจำนวนที่ทำให้คุณครูมีโอกาสพูดคุยซักถามความเข้าใจของเด็กนักเรียนได้อย่างทั่วถึง
2. คู่มือเล่มนี้ระบุระยะเวลาโดยประมาณในการทำกิจกรรมในบทเรียนแต่ละบท เพื่อเป็นแนวทางให้คุณครูใช้ในการวางแผนการสอนบทเรียน และจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ต่อไป ทั้งนี้ คุณครูสามารถใช้ระยะเวลาสั้นหรือมากกว่าที่คู่มือเล่มนี้กำหนดตามที่คุณครูพิจารณาเห็นว่าเหมาะสม
3. คู่มือเล่มนี้ประกอบด้วยบทเรียน 5 บทเรียน ซึ่งเปิดโอกาสให้คุณครูสามารถเลือกสอนเนื้อหาตามบทเรียนและกิจกรรมที่คุณครูพิจารณาเห็นว่าเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องสอนเรียงตามบทเรียน หรือกิจกรรม
4. คู่มือเล่มนี้ประกอบด้วยนิทาน 3 เรื่อง คือ 1. การผจญภัยของเนเน่ 2. การเดินทางของแก๊ง และ 3. ทางเลือกระหว่างเรียนและการทำงานของเลียน คุณครูสามารถใช้สมุดนิทานที่มีภาพประกอบ เพื่อใช้ในการสอน หรือคุณครูจะให้เด็กนักเรียนแสดงละครตามบทของนิทาน เพื่อดึงดูดใจให้เด็กนักเรียนมีความสนใจในเนื้อหาของนิทานมากขึ้น
5. คู่มือเล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อเพลง 2 เพลง คือ เพลง “ฮ๊ะ ฮ๊ะ อ่า” และเพลง “สงสารหนูไหม” คุณครูสามารถชักชวนเด็กนักเรียนร้องเพลงเหล่านี้ในระหว่างการสอนบทเรียน และจัดทำกิจกรรมใด ๆ ในคู่มือเล่มนี้ตามที่คุณครูพิจารณาเห็นว่าเหมาะสม และคุณครูสามารถประดิษฐ์เพลง ให้เด็กนักเรียนร้องและเต้นตามเพลง เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการเรียน
6. หากคุณครูมีทักษะในศิลปะการต่อสู้ ทีมผู้วิจัยแนะนำให้คุณครูสอนศิลปะป้องกันตัวให้แก่เด็กนักเรียนระหว่างการสอนบทเรียนใดก็ได้ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะการป้องกันตัวเอง และผ่อนคลายความตึงเครียดจากการเรียน

2. บทเรียนการฝึกอบรม

2.1. การเรียนรู้และเข้าใจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักเรียนต่างด้าว (ใช้เวลารวมประมาณ 110 นาที)

บทเรียนนี้มุ่งให้เด็กนักเรียนต่างด้าวแสดงอัตลักษณ์ของตัวเองและครอบครัว และเพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนต่างด้าวเรียนรู้และเข้าใจชีวิตและความเป็นอยู่ของเพื่อนนักเรียนต่างด้าวคนอื่น ๆ บทเรียนนี้ประกอบด้วย 5 กิจกรรม คือ การทำสมาธิ การเลือกรูปภาพทรงใจ ความใฝ่ฝันในชีวิต และ สะท้อนบทเรียน

2.1.1. กิจกรรม 1 การทำสมาธิ

(15 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาเรียกสติให้สงบนิ่งมาอยู่กับตัวเอง โดยมีความผ่อนคลายเป็นพื้นฐาน เพื่อให้มุ่งสนใจในการทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป

กระบวนการ ประกอบด้วยทางเลือก ดังนี้

1. การเดินทำสมาธิ

- คุณครูแนะนำให้เด็กนักเรียนใช้เวลาอยู่กับตัวเอง โดยให้เดินทำสมาธิไปรอบ ๆ ภายในห้อง ไม่ต้องมีทิศทางที่แน่นอน
- คุณครูอาจจะสั่งให้เดินเร็ว หรือช้า (ตามจังหวะเกียร์รถ เช่น เกียร์ 1 เกียร์ 2 เกียร์ 3) หรือ เดินถอยหลัง เดินไปข้างหน้า
- คุณครูอาจจะให้นักเรียนจับมือกับคนที่เดินใกล้ ๆ เพื่อทักทาย หรือให้สบตาเพื่อนที่เดินใกล้กัน

2. การนั่งทำสมาธิ

- คุณครูให้นักเรียนนั่งหลังตรง หลังคา กลับมาอยู่กับตัวเอง
- คุณครูอาจจะให้นักเรียนจินตนาการว่าอยู่สถานใดแห่งหนึ่ง เช่น ทะเล น้ำตก
- คุณครูอาจจะให้นักเรียนผ่อนคลายคืนคอไหล่ แขน

3. การนับเลข 3 และ 7

- คุณครูให้นักเรียนตั้งวงกลม และนับเลขโดยการพูดออกมาเรื่อยๆ เลขใดประกอบด้วยเลข 3 หรือ 7 ให้ตบมือแทนการพูด เช่น เลข 3, 7, 13, 17, 23, 27, 30 เป็นต้น

4. การตบมือตามจังหวะ

- คุณครูบอกให้นักเรียนตบมือ 1 ครั้ง 2 ครั้ง 3 ครั้ง 4 ครั้ง และ 5 ครั้ง

5. การพูดชื่อสัตว์

- คุณครูให้นักเรียนจับคู่ และแข่งกันตอบชื่อสัตว์ 2 ขา หรือ 4 ขา

อุปกรณ์ที่ใช้ (ไม่มี)

2.1.2. กิจกรรม 2 การเลือกรูปภาพทรงใจ

(45 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้จะช่วยให้นักเรียนทบทวนสถานภาพพื้นฐานของตนเองและครอบครัว และเรียนรู้ข้อมูลเหล่านี้กับเพื่อนในห้องเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกันและกันมากขึ้น โดยให้นักเรียนบอกเล่าถึงภาพรวมของครอบครัว อาชีพของพ่อแม่ หรือ คนในครอบครัวที่ทำงานในประเทศไทย และสถานการณ์ของคนต่างด้าว

กระบวนการ

- คุณครูให้นักเรียนเลือกภาพที่แต่ละคนต้องการพูดถึง คนละ 1-3 ภาพไม่ว่าจะเป็นภาพคน หรือ ภาพสิ่งแวดล้อม หากใครเลือกเหมือนกัน ให้จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน
  - คุณครูให้เวลานักเรียนได้แสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มของตนเอง
  - คุณครูถามคำถามนักเรียนในประเด็นสำคัญต่าง ๆ เช่น
    - ภาพใดที่นักเรียนเคยเห็น หรือคุ้นเคย เช่น พ่อ หรือแม่ หรือคนรู้จักทำงานประเภทนั้น หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น
    - ความรู้สึกต่ออาชีพต่าง ๆ เช่น รู้ไหมว่าชาวประมง คนแกะกุ้ง ทำงานบ้าน ทำงานก่อสร้าง เป็นคนชาติอะไรบ้าง
- **หากเด็กไม่สามารถแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูด คุณครูอาจจะแนะนำให้นักเรียนชี้ภาพหน้าแสดงอารมณ์ต่าง ๆ ที่แปะบนกระดาษ แผ่นใหญ่ หรือที่แปะบนกระดาษขนาดเท่าฝ่าเท้า เช่น ภาพหน้าคนหน้าอึ้ง หน้าบึ้ง ร้องไห้ เป็นต้น**

อุปกรณ์ที่ใช้

- ภาพสีของคนประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น คนทำประมง คนแกะกุ้ง เกษตรกร แม่บ้าน เป็นต้น และภาพสีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของคนเหล่านี้ เช่น เรือ ทะเล โรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานที่ทำงานของอาชีพต่าง ๆ
- ภาพหน้าคนแสดงอารมณ์ต่าง ๆ (อาจจะติดบนกระดาษ หรือกระดาษแผ่นใหญ่)

2.1.3. กิจกรรม 3 ความใฝ่ฝันในชีวิต

(30 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้ประสงค์ให้เด็กนักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า อาชีพที่พวกเขาแต่ละคนต้องการทำ หรือต้องการเป็น คืออาชีพอะไร เพื่อเปิดโอกาสให้พวกเขาใช้เวลาในการเรียนรู้ความต้องการภายในของพวกเขาเอง

กระบวนการ

- คุณครูแจกกระดาษวาดภาพที่มีโครงสร้างร่างกายของคน
- คุณครูให้นักเรียนวาดภาพความฝันของตัวเองว่าอยากเป็นอะไรในอนาคต
- คุณครูส่งเสริมให้เด็กอธิบายภาพของตนเอง
- คุณครูเก็บภาพวาดของนักเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำกิจกรรมสะท้อนบทเรียนต่อไป

อุปกรณ์ที่ใช้

- กระดาษวาดเขียนที่มีรูปโครงสร้างร่างกาย
- ดินสอ และยางลบ
- สีเทียน หรือสีไม้
- ภาพแสดงอาชีพต่าง ๆ นอกเหนือจากอาชีพทำงานบ้าน ประมง ทำสวน แกะกึ่ง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้อาชีพหลากหลาย เช่น ทหาร ตำรวจ หมอ พยาบาล วิศวกร นักแสดง เป็นต้น

2.1.4. กิจกรรม 4 สะท้อนบทเรียน

(20 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้มุ่งเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนวาดรูปบรรยายความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมทั้งหมดของบทเรียน 2.1 ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดความสนุกสนานกับการทำกิจกรรมนี้

กระบวนการ

- คุณครูทบทวนกิจกรรม 2.1. ทั้งหมดให้นักเรียน และให้นักเรียนวาดภาพกิจกรรมที่ตนเองชื่นชอบ และไม่ชอบ
  - คุณครูแจกกระดาษวาดเขียน 1 แผ่นให้นักเรียนแต่ละคน เพื่อวาดรูปที่พวกเขาต้องการบรรยายความคิดและความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมทั้งหมดของบทเรียน 2.1.
  - คุณครูให้นักเรียนสมัครใจอธิบายภาพของตนเองว่า ชอบ หรือไม่ชอบกิจกรรมอะไร ทำไม
  - คุณครูเก็บภาพวาดเขียน เพื่อเก็บเป็นข้อมูลประกอบการประเมินความเข้าใจของเด็กนักเรียนต่าง
- คำว

อุปกรณ์ที่ใช้

- กระดาษวาดเขียน
- ดินสอ และยางลบ
- สีเทียน หรือสีไม้

2.2. บทเรียนที่ 2 การทดสอบความรู้ของเด็กนักเรียนต่างด้าวเกี่ยวกับสถานการณ์ของแรงงานต่างด้าว

(ใช้เวลารวมประมาณ 80 นาที)

บทเรียนนี้มุ่งให้เด็กนักเรียนต่างด้าวแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นกับ
 แรงงานต่างด้าว เพื่อเรียนรู้ขอบเขตความรู้ของเด็กนักเรียนต่างด้าวต่อสถานการณ์ของแรงงานต่างด้าว รวมถึง เด็กแรงงานต่าง
 ด้าว และจัดกิจกรรมเกมส์ให้แก่นักเรียนเพื่อสร้างความเพลิดเพลินก่อนที่จะให้พวกเขาสะท้อนบทเรียนในตอนท้ายของ
 กิจกรรมนี้

**ก่อนที่จะเริ่มบทเรียนนี้ คุณครูอาจจะแนะนำให้นักเรียนแต่ละชุด หรือนำสิ่งของประจำชาติพื้นฐัฒมาที่โรงเรียน (ไม่
 บังคับ) เพื่อแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง

2.2.1. กิจกรรม 1 เกมส่บอกรู้ชื่อสิ่งของเพื่อคลายเครียด

(10 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้ ผู้วิจัยได้รับการเรียนรู้จากทีมงานโครงการภาวะผู้นำแห่งอนาคต ศูนย์จิตตปัญญา
 มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา ซึ่งสร้างความคลายเครียดให้ผู้วิจัยในฐานะหนึ่งในผู้เข้าร่วมเล่นเกมสนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งใจนำเสนอ
 เกมสนี้ เพื่อให้เด็กนักเรียนต่างด้าวรู้สึกสนุกและสบาย ๆ ไม่เครียด

กระบวนการ

- คุณครูบอกให้นักเรียนจับคู่เพื่อเล่นเกมสนี้
- คุณครูบอกใจทกให้นักเรียนที่จับคู่กัน แข่งกันตอบชื่อสิ่งของ พร้อมจับเวลา 30 วินาทีต่อหนึ่ง
 การเล่นเกมสนี้รอบ เช่น ชื่อผลไม้ ชื่อสัตว์ ชื่อดอกไม้ เป็นต้น
- คุณครูให้คนที่ทายคำไม่ได้ เป็นผู้แพ้ และให้ผู้แพ้แหวดมือ หรือนวดไหล่ให้นักเรียนที่จับคู่กัน
- คุณครูให้นักเรียนเล่นเกมสนีรอบต่อไป โดยให้สลับคู่กับนักเรียนคนอื่น หรือยังจับคู่กับนักเรียนคู่
 เดิมก็ได้

อุปกรณ์ที่ใช้

(ไม่มี)

2.2.2. กิจกรรม 2 การแนะนำอัตลักษณ์ของตนเอง

(20 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้มุ่งให้เด็กนักเรียนต่างตัวสวมบทบาทตามชาติพันธุ์ของพวกเขา เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแนะนำอัตลักษณ์ของพวกเขา

กระบวนการ

➤ คุณครูทำความเข้าใจความตกลงกับนักเรียนก่อนว่า กิจกรรมนี้อยู่บนพื้นฐานของการเคารพในภาษาท้องถิ่น เครื่องแต่งกายท้องถิ่นของเพื่อนนักเรียนร่วมห้องทุกคน ห้ามพูดจา หรือแสดงกิริยาล้อเลียน หรือหัวเราะเยาะภาษา หรือ เครื่องแต่งกายท้องถิ่นของเพื่อนนักเรียน

➤ คุณครูแบ่งกลุ่มนักเรียนคละกันระหว่างชาติพันธุ์ต่าง ๆ ภายในกลุ่ม โดยให้นักเรียนแต่ละคน ในแต่ละกลุ่ม

- ทักทาย เป็นภาษาท้องถิ่นของนักเรียน
- นับตัวเลข เป็นภาษาท้องถิ่นของนักเรียน
- พูดชื่อสัตว์ เป็นภาษาท้องถิ่นของนักเรียน

อุปกรณ์ที่ใช้

(ไม่มี)

2.2.3. กิจกรรม 3 การสำรวจความเป็นคนต่างด้าว

(20 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้มุ่งให้เด็กนักเรียนต่างด้าวแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านบวกที่คนงานต่างด้าวในชุมชนของเด็กนักเรียนได้รับจากสถานที่ทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งจะช่วยเน้นย้ำให้เด็กนักเรียนเรียนรู้วิธีการเข้าถึงประสบการณ์การหางาน ได้งาน และทำงานที่ดีเหล่านี้ต่อไป

นอกจากนี้ กิจกรรมนี้ประสงค์ให้เด็กนักเรียนต่างด้าวแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านลบที่คนงานต่างด้าวในชุมชนของเด็กนักเรียนได้รับผลกระทบจากสถานที่ทำงานในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งจะช่วยเน้นย้ำให้เด็กนักเรียนตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มแรงงานต่างด้าวในปัจจุบัน และเรียนรู้วิธีการเข้าหาลบเลียดจากสถานการณ์การหางาน การได้งาน และการทำงานที่ทำให้เกิดความเครียดต่อการเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์เหล่านี้ต่อไป

กระบวนการ

➤ ก่อนเริ่มกระบวนการ คุณครูคิดเทพกระดาษลงบนพื้น เพื่อแสดงเส้นแบ่งเขต

➤ คุณครูอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของเส้นแบ่งเขต เพื่อให้นักเรียนเดินก้าวออกมาเพื่อตอบสนองต่อคำถามที่ตรงกับประสบการณ์ของพวกเขา พร้อมอธิบายภาพรวมของกิจกรรมทั้งหมด

- คุณครูเริ่มถามคำถามง่าย ๆ ในการถามนักเรียน เช่น
  - ใครคืนสายเมื่อเข้านี้ ให้ข้ามเส้นแบ่งออกมา
  - ใครคืนเข้าเมื่อเข้านี้ ให้ข้ามเส้นแบ่งออกมา
- คุณครูเริ่มถามคำถามที่ซับซ้อนมากขึ้น
  - ใครเกิดในประเทศไทย
  - ใครเกิดในประเทศพม่า
  - ใครเป็นคนต่างด้าว
  - ความเป็นต่างด้าวทำให้หนูรู้สึกไม่อยากมาโรงเรียน เพราะอะไร
  - ความเป็นต่างด้าวทำให้หนูรู้สึกสนุกกับการมาโรงเรียน เพราะอะไร
  - หนูมีเพื่อนคนไทย หรือไม่
  - หนูไม่มีเพื่อนคนไทย ทำไม
  - หนูมีเพื่อนเป็นคนพม่า
  - หนูมีเพื่อนเป็นคนมอญ
  - ความเป็นต่างด้าวทำให้หนูรู้สึกลำบากเวลาไปซื้อของ เพราะอะไร
  - คำถามอื่น ๆ ทั่วไป

อุปกรณ์ที่ใช้ (ไม่มี)

2.2.4. กิจกรรม 4 ระดมความคิด

(30 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้มุ่งระดมความคิดว่า ความเป็นต่างดาวทำให้เด็กนักเรียนต่างดาวต้องระมัดระวังตนเองอย่างไร จากการเสี่ยงต่อการเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์

กระบวนการ

- ก่อนเริ่มกระบวนการ คุณครูเตรียมกระดาษ Flip Chart เพื่อเตรียมเขียนคำตอบของนักเรียน แบ่งเป็น Bullet และเจาะถามคำถามตาม Bullet เพื่อให้แน่ใจว่า ได้รับความคิดเห็นของเด็กที่มีต่อคนต่างดาว
- หมุนมีเพื่อนบ้านทำงาน (ขอให้คุณครูอธิบายลักษณะอาชีพต่าง ๆ ก่อนถามคำถามนี้ เพื่อให้แน่ใจว่า เด็กนักเรียนเข้าใจลักษณะอาชีพเหล่านั้นจริง ๆ)
  - ในเรือประมง
    - ก่อสร้าง
    - โรงงานแกะกุ้ง
    - ทำความสะอาดบ้าน
  - หนูคิดว่า คนทำงานในเรือประมง
    - น่าจะเป็นงานที่อันตรายที่สุด และเหนื่อยอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
    - น่าจะเป็นงานยากที่สุด และยากอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
    - น่าจะเป็นงานที่สกปรกที่สุด และสกปรกอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
  - หนูคิดว่า คนทำงานก่อสร้าง
    - น่าจะเป็นงานที่อันตรายที่สุด และเหนื่อยอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
    - น่าจะเป็นงานยากที่สุด และยากอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
    - น่าจะเป็นงานที่สกปรกที่สุด และสกปรกอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
  - หนูคิดว่า คนทำงานในโรงงานแกะกุ้ง
    - น่าจะเป็นงานที่อันตรายที่สุด และเหนื่อยอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
    - น่าจะเป็นงานยากที่สุด และยากอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
    - น่าจะเป็นงานที่สกปรกที่สุด และสกปรกอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
  - หนูคิดว่า คนทำความสะอาดบ้าน น่าจะเหนื่อยที่สุด และเหนื่อยอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่
    - น่าจะเป็นงานที่อันตรายที่สุด และเหนื่อยอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
    - น่าจะเป็นงานยากที่สุด และยากอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม
    - น่าจะเป็นงานที่สกปรกที่สุด และสกปรกอย่างไร สนใจทำงานนี้หรือไม่ ทำไม

อุปกรณ์ที่ใช้

- กระดาษดำ หรือกระดาษแผ่นใหญ่ และปากกาสี

2.2.5. กิจกรรม 5 สะท้อนบทเรียน

(10 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้มุ่งเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนวาดรูปบรรยายความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมทั้งหมดของบทเรียน 2.2. ซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนเกิดความสุขสนานกับการทำกิจกรรมนี้

กระบวนการ

- คุณครูทบทวนกิจกรรม 2.2. ทั้งหมดให้นักเรียน และให้นักเรียนวาดภาพกิจกรรมที่ตนเองชื่นชอบ และไม่ชอบ
  - คุณครูแจกกระดาษวาดเขียน 1 แผ่นให้นักเรียนแต่ละคน เพื่อวาดรูปที่พวกเขาต้องการบรรยายความคิดและความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมทั้งหมดของบทเรียน 2.2.
  - คุณครูให้นักเรียนสมัครใจอธิบายภาพของตนเองว่า ชอบ หรือไม่ชอบกิจกรรมอะไร ทำไม
  - คุณครูเก็บภาพวาดเขียน เพื่อเก็บเป็นข้อมูลประกอบการประเมินความเข้าใจของเด็กนักเรียนต่าง
- คำว

อุปกรณ์ที่ใช้

- กระดาษวาดเขียน สีไม้ หรือสีเทียน
- ดินสอ และยางลบ

2.3. บทเรียนที่ 3 การเรียนรู้คำนิยามเกี่ยวกับ “การคำนามนุษย์” (ใช้เวลารวมประมาณ 75 นาที)

บทเรียนนี้มุ่งแนะนำให้เด็กนักเรียนต่างคำารู้จักกลุ่มคน บึงเจกชน และคำนิยามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคำนามนุษย์ เพื่อสร้างพื้นฐานความเข้าใจในองค์ประกอบของการคำนามนุษย์ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนที่ 4 นิตาน

2.3.1. กิจกรรม 1 ศิลปะเพื่อสำรวจความรู้สึก (15 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้ประสงค์ให้นักเรียนเรียนรู้ความรู้สึกตามบริบทคำนิยาม เพื่อสอนให้พวกเขาไม่ให้ทำร้ายคนอื่น โดยวิธีการคำนามนุษย์

กระบวนการ

➢ คุณครูแจกกระดาษวาดเขียน โดยทำความเข้าใจกับนักเรียนว่า เมื่อไหร่ คุรยกคอกไม้ขึ้น ขอให้ นักเรียนเชื่อฟังทุกอย่างที่ครูพูด นักเรียนต้องทำตามคำสั่งของคุณครูทุกประการ ห้ามโต้แย้ง ห้ามตั้งคำถาม หรือห้ามขัดคำสั่ง เช่น คุณครูสั่งให้นักเรียนวาดรูปที่คิดกับข้อเท็จจริง เช่น สุนัขมี 2 ขา

**คุณครูใช้น้ำเสียงจริงจัง น้ำเสียงที่ใช้อำนาจ หรือ ห้ามขี้ม

**หากเด็กตั้งคำถาม หรือวาดรูปผิดไปจากที่สั่ง ให้คุณครูใช้น้ำเสียงที่แสดงอำนาจสั่งให้เด็กแก้ไข

ตามที่สั่ง

อุปกรณ์ที่ใช้

➢ กระดาษวาดเขียน และสีไม้ หรือสีเทียน

➢ ดินสอ และยางลบ

2.3.2. กิจกรรม 2 การวาดรูปแสดงความรู้สึก

(15 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้มุ่งให้นักเรียนแสดงความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมที่ 1 ซึ่งคุณครูแสดงบทบาทเป็นผู้ใช้อ่านฉบับกับ ชมพู่ ฟินใจนักเรียนให้วาดภาพที่ติดตามหลักข้อเท็จจริง เพื่อสื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงความรู้สึกของเหยื่อค้ำมนุษย์ที่ถูกบังคับ ขังใจให้ค้าแรงงาน หรือค้าประเวณี ดังนั้น หลังจากนักเรียนรับรู้ประสบการณ์บังคับ ชมพู่ ฟินใจแล้ว คุณครูจึงจำเป็นต้องให้นักเรียนแสดงความรู้สึกอีกครั้งจากกิจกรรมดังกล่าวผ่านการวาดภาพหน้าแสดงอารมณ์ที่แท้จริงของพวกเขาออกมา

กระบวนการ

➢ เมื่อนักเรียนวาดรูปเสร็จ คุณครูให้เด็กนักเรียนแสดงความรู้สึกว่า รู้สึกอย่างไรเมื่อต้องวาดภาพตามคำสั่งของคุณครู เพื่อให้เด็กมีโอกาสระบายความตึงเครียดออกมา

➢ คุณครูเฉลยให้นักเรียนทราบว่า กิจกรรมนี้เป็นเพียงการแสดงของคุณครูเท่านั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการใช้อ่านฉบับกับ ชมพู่ ซึ่งเป็นลักษณะส่วนหนึ่งของการค้ำมนุษย์ที่เหยื่อต้องประสบเช่นเดียวกับที่นักเรียนเพิ่งได้รับบทเรียน

**คุณครูสามารถแทรกบทเรียนให้นักเรียนว่า ไม่ควรมีใครมาบังคับ ชมพู่ ฟินใจให้นักเรียนทำสิ่งใดเพื่อค้าแรงงาน หรือค้าประเวณี นักเรียนต้องระมัดระวังหากพบคนที่กระทำเช่นนี้กับนักเรียน นักเรียนจะต้องแจ้งให้ผู้ปกครองหรือคุณครู หรือเจ้าหน้าที่ที่ไว้วางใจได้ทราบ เพื่อปกป้องคุ้มครองนักเรียนจากการค้ำมนุษย์

**นอกจากนี้ คุณครูสามารถเสริมบทเรียนว่า นักเรียนไม่ควรจะบังคับ ชมพู่ ฟินใจผู้อื่นให้ต้องกระทำสิ่งใดก็ตามเพื่อวัตถุประสงค์ของการแรงงาน หรือค้าประเวณี

➢ คุณครูแจกกระดาษวาดเขียน ซึ่งมีรูปหน้าคน แต่เว้นที่วาดปากแสดงความรู้สึกให้นักเรียนได้วาดต่อเองเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกของพวกเขาต่อการถูกบังคับ ชมพู่ ฟินใจ

➢ คุณครูชี้แนะให้นักเรียนเติมคำในประโยคที่ว่า “หนูรู้สึก.....” (คุณครูอาจจะแนะนำให้นักเรียนมีอิสระที่จะได้ความรู้สึกว่า เศร้า โกรธ ตกใจ เสียใจ หรืออื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียน)

อุปกรณ์ที่ใช้

- กระดาษวาดเขียนที่มีภาพหน้าคนที่เว้นให้แสดงอารมณ์
- ดินสอ และยางลบ
- สีเทียน หรือสีไม้

2.3.3. กิจกรรม 3 การรู้จักกับคน หรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และองค์ประกอบการค้ามนุษย์

(25 นาที)

เป้าหมาย

1. กิจกรรมจะแนะนำคน และกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับวงจรการค้ามนุษย์ ได้แก่
  - ❖ ผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์
    - ❖ ทุกคนที่มีเจตนาเบียดเบียนผู้อื่น โดยใช้วิธีการข่มขู่ บังคับ หรือใช้อำนาจเหนืออีกบุคคล เพื่อประโยชน์จากการใช้แรงงาน หรือการค้าประเวณี
    - ❖ ผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์⁴ หมายถึง
      - ผู้จัดหางานไปทำงาน หรือที่เรียกว่า นายหน้าที่มีเจตนาหาประโยชน์จากการใช้งาน หรือค้าประเวณี
      - ผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่ดำเนินธุรกิจค้าแรงงาน หรือค้าประเวณี
      - ผู้ที่มีส่วนร่วมในการค้ามนุษย์ทุกคนที่ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งตกเป็นเหยื่อค้าแรงงาน หรือค้าประเวณี
  - ❖ ผู้ถูกกระทำ ที่เรียกว่า “เหยื่อ”
    - ❖ ทุกคนสามารถเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง เด็ก
    - ❖ “เหยื่อ” หมายถึง กลุ่มคนที่ถูกเอาเปรียบ เพราะสถานภาพทางกฎหมายที่ไม่มั่นคง หรือเพราะไม่มีเอกสารการทำงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่ คนต่างด้าว หรือ คนที่เดินทางมายังประเทศอีกประเทศหนึ่งโดยไม่มีสัญชาติของประเทศนั้น ซึ่งคนต่างด้าว รวมถึง เด็กต่างด้าว
2. กิจกรรมมุ่งอธิบายว่า
  - ❖ ปัจจัยของการค้ามนุษย์ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ
    1. การกระทำ⁴ เช่น เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจาก หรือ ส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง ให้อู่อาศัย หรือ รัวไว้ซึ่งบุคคลใด
    2. วิธีการ เช่น ข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ท้อลล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือ โดยใช้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลคนนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล
    3. วัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จากการค้าประเวณี ผลิดหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก ทางเพศในรูปแบบอื่น เอาคนลงเป็นทาส นำคนมาขอทาน บังคับค้าอวัยวะ ใช้แรงงานหรือบริการ ทั้งนี้ไม่ว่าจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

⁴ บันดาล บัวแดง พัทธินทร สิริสุนทร ทวีศักดิ์ ศรีวิโรไทยุทธ์ และเดช วัฒนชัยอึ้งเจริญ, การค้ามนุษย์ในโลกไร้พรมแดน 20 (2556).

กระบวนการ

- คุณครูให้ข้อมูลและสรุปเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และองค์ประกอบหรือลักษณะของการค้ามนุษย์ให้นักเรียนฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ พร้อมภาพประกอบต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัยแวดล้อมของการค้ามนุษย์ ได้แก่
  - ภาพแผนที่ประเทศไทยที่แสดงให้นักเรียนเห็นถึงจังหวัดที่มีปัญหาการค้ามนุษย์ เช่น จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดระนอง และจังหวัดอื่น ๆ เป็นต้น
  - ภาพข่าวที่มีเหยื่อค้ามนุษย์และสถานที่ก่อการค้ามนุษย์ เช่น ภาพเรือประมงที่มีคนถูกจับ เป็นต้น
- คุณครูแจกเอกสารประกอบคำอธิบายเนื้อหาของกิจกรรมนี้
- คุณครูให้นักเรียนแต่ละคนอ่านคำนิยาม 1 คำ โดยคุณครูอธิบายเนื้อหาในเอกสารให้เด็กนักเรียนเข้าใจในแต่ละหัวข้อ ตามเอกสารแนบ ก และ ข

อุปกรณ์ที่ใช้

- เอกสารประกอบคำอธิบาย ตามเอกสารแนบ ก และ ข
- ภาพประกอบต่าง ๆ

2.3.4. กิจกรรม 4 เกมส์ออกกำลังกายคลายเครียด

(20 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้มุ่งให้นักเรียนผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรรม 2.3. ทั้งหมด โดยให้ออกกำลังกาย เช่น วิ่งเปี้ยว หรือจับคู่เล่นเกมส์ค้อน กระดาษ กรรไกร (เป่าชิงดูบ) เพื่อหาคนชนะ และมีรางวัลให้แก่ผู้ชนะ

กระบวนการ

1. คุณครูให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนในชั้นเรียน และเล่นเกมส์ค้อน กระดาษ กรรไกร โครชนะให้จับคู่เล่นกับคนชนะคนอื่น ๆ จนกระทั่งพบคนสุดท้ายที่เป็นผู้ชนะ

**ระหว่างเกมส์ คุณครูสามารถเปิดเพลงเร็ว และสนุกๆ

2. นอกจากนี้ คุณครูสามารถให้นักเรียนเล่นเกมส์วิ่งเปี้ยวอีกเกมส์ เพื่อให้นักเรียนออกกำลังกายคลายเครียดเพิ่มเติม โดยแบ่งเป็นทีม ทีมใดวิ่งครบรอบก่อน เป็นผู้ชนะ

**ทั้งสองเกมส์นี้ คุณครูสามารถให้รางวัลแก่ผู้ชนะ เพื่อความสร้างแรงจูงใจในการเล่นเกมส์

อุปกรณ์ที่ใช้

- เครื่องเล่นแผ่นซีดี และ เพลงเร็วสนุก ๆ (มี หรือ ไม่มี ก็ได้)

***ข้อสังเกต บทเรียนนี้ ผู้เขียนไม่แนะนำให้คุณครูสร้างกิจกรรมสะท้อนบทเรียน เพราะนักเรียนได้รับบทเรียนที่สร้างความตึงเครียดมากพอแล้ว

2.4. บทเรียนที่ 4 นิทานเพื่อสร้างความตระหนักในลักษณะการค้ำนุญย์ให้แก่เด็กนักเรียนต่างตัว

(ใช้เวลารวมประมาณ 45 นาที)

เป้าหมาย

บทเรียนนี้ประสงค์ที่จะเล่านิทานเกี่ยวกับการค้ำนุญย์ในเด็กต่างตัว ซึ่งมีเนื้อหาสาระจากประสบการณ์จริงของเหยื่อค้ำนุญย์ ซึ่งผู้วิจัยรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เหยื่อเหล่านี้ แต่เพื่อลดระดับความตึงเครียดในเนื้อหาสาระ ผู้วิจัยจึงแปลงสถานการณ์จริงเหล่านี้มาอยู่ในรูปของนิทานที่ประกอบด้วยภาพและสีสันที่ดึงดูดความสนใจของเด็กนักเรียน โดยไม่ทำให้พวกเขาต้องตื่นกลัวกับเหตุการณ์การค้ำนุญย์โดยไม่จำเป็น

นิทานประกอบด้วยเรื่อง การผจญภัยของเนเน่ การเดินทางของเก่ง และ ทางเลือกระหว่างเรียนและการทำงานของเลียน รวมทั้ง แบบฝึกหัดให้นักเรียนได้ทดสอบความเข้าใจในนิทานเหล่านี้

กระบวนการ

- คุณครูแนะนำให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามความเหมาะสมของจำนวนนักเรียนในห้อง
- คุณครูให้นักเรียนแต่ละคนแสดงบทบาทตามสคริปภายในกลุ่ม
- คุณครูทดสอบความเข้าใจในบทสคริปท์ของแต่ละบทบาท พร้อมอธิบายถึงบทบาท หน้าที่ และเจตนาของแต่ละตัวละครให้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนสามารถแยกแยะออกเป็นกลุ่มผู้กระทำความผิด กลุ่มผู้เสียหายต่อการเป็นเหยื่อค้ำนุญย์ พร้อมเน้นย้ำถึงข้อคิดของนิทานแต่ละเรื่อง

**คุณครูอาจจะให้อ่านบทชำระระหว่างการอธิบายบทบาทของแต่ละตัวละคร

- ก่อนนำเสนอข้อคิด

- คุณครูชวนนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นว่า พวกเขาเรียนรู้อะไรจากนิทานแต่ละเรื่อง และ
- คุณครูชักชวนให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า หากนักเรียนต้องการเปลี่ยนคำพูดในบทสคริปท์ นักเรียนต้องการเปลี่ยนคำพูดประโยคใดที่จะทำให้นักเรียนปลอดภัยจากการค้ำนุญย์

**คุณครูอาจจะให้อ่านบทสคริปท์ชำระระหว่างการอธิบายบทบาทของแต่ละตัวละคร

- คุณครูสรุปข้อคิดและคำแนะนำให้นักเรียนในตอนท้ายของนิทานแต่ละเรื่อง

อุปกรณ์ที่ใช้

- หนังสือนิทานที่มีภาพสีประกอบเรื่อง “การผจญภัยของเนเน่” และ เรื่อง “การเดินทางของเก่ง”

2.4.1. กิจกรรม 1 นิทานเรื่อง การผจญภัยของเนเน่

(10 นาที)

เนเน่ สาวน้อยอายุ 16 ปีจากมาโก ประเทศพม่า เธอเกิดในครอบครัวชาวนา ความยากจนทำให้เธอคิดทำงานเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระให้พ่อและแม่ของเธอ เธอจึงปรึกษากับลูกน้องของเธอที่ชื่อ ลาล่า เพื่อช่วยเธอหางานทำ ลาล่าจึงขอให้เพื่อนของเธอ ชื่อ ซูซี่ ซึ่งทำงานที่จังหวัดสมุทรสาคร ประเทศไทยมาแนะนำ

ลาล่า: สาวสี่ชื่อซูซี่ นี่เพื่อนของฉันชื่อ เนเน่

ซูซี่: สาวสี่ชื่อเนเน่ ลาล่าบอกฉันว่าเธอกำลังหางานทำใช่ไหม

เนเน่: ใช่ ๆ ฉันอยากทำงาน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระให้พ่อแม่

ซูซี่: ดิเลย เธอมาทำงานที่เดียวกับฉันก็ได้

เนเน่: แต่ฉันไม่มีเงินค่าเดินทางไปประเทศไทยหรอกนะ

ซูซี่: เธอไม่ต้องห่วงเรื่องค่าเดินทาง นายจ้างของเธอจะออกค่าเดินทาง ค่าอาหาร และค่าที่พักให้เธอก่อนล่วงหน้า พอเธอทำงานได้เงิน เธอก็ค่อย ๆ ค่อย ๆ ใช้หนี้นายจ้างของเธอก็ได้

เนเน่: จริงหรือ เขาใจดีจัง แล้วฉันจะทำงานอะไรหรือ

ซูซี่: งานสบาย ๆ รายได้สูงนะ

เนเน่: ดีจัง ฉันจะไปทำงานกับเธอที่ประเทศไทยนะ

ซูซี่: ได้ เธอไปเตรียมตัวเพื่อออกเดินทางไปประเทศไทยกับฉันพรุ่งนี้เลย

เช้าวันรุ่งขึ้น เนเน่เดินทางไปประเทศไทยกับซูซี่ เนเน่ไม่รู้ว่าจะกำลังเดินทางไปที่ไหน ทำงานอะไร ใครคือ นายจ้าง และเธอต้องใช้เงินค้ำนายจ้างของเธอเท่าไร จนกระทั่ง พวกเขาเดินทางมาถึงมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร

ซูซี่: เนเน่ ที่นี่คือ ที่ทำงานของเธอ เป็นโรงงานแกะเปลือกกุ้ง

ฉันจะแนะนำเธอให้รู้จักนายจ้างของเธอ นะ นี่คือ คุณเล

เนเน่: สาวสี่คือคุณเล หนูชื่อเนเน่จ๊ะ

คุณเล: สาวสี่ ๆ เธอเริ่มทำงานวันนี้เลยนะ

ส่วนเงินค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าที่พัก เธอต้องจ่ายเงินคืนฉัน 25,000 บาท

ฉันจะหักค่าใช้จ่ายจากเงินเดือนของเธอทุกเดือนจนกว่าจะครบ

ชูช้: เนเน่...แล้วเธอต้องจ่ายค่าขนาน้ำให้ฉันด้วยนะ ฉันจะให้คุณสั่งหักจากเงินเดือนของเธอแต่ละเดือนเหมือนกัน

เนเน่: อะไรนี่.....ฉันจะมีเงินเดือนเหลือส่งกลับบ้านให้พ่อแม่ของฉันบ้างไหมนี่

**ข้อแนะนำก่อนคุณครูจะบอกถึงข้อคิดของนิทาน

-คุณครูทบทวนเนื้อหาในนิทานว่า เกิดอะไรขึ้น ที่ไหน กับใคร
-คุณครูถามนักเรียนว่า นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากนิทานเรื่องนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกรู้สึกของพวกเขา

ข้อคิด: การทำงานในต่างแดน เนเน่ไม่ควรคาดหวังว่า นายจ้างหรือคนอื่นจะออกค่าใช้จ่าย เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร หรือค่าที่พักให้โดยไม่หวังผลใดตอบแทน เพราะพวกเขามักจะออกค่าใช้จ่ายให้ก่อน โดยคาดหวังให้จ่ายเงินทั้งหมดพร้อมดอกเบี้ยสูง ๆ ซึ่งมากกว่าจำนวนเงินจริง ๆ ที่ออกให้เนเน่ล่วงหน้า

ดังนั้น เนเน่จึงควรหาข้อมูลจากผู้แนะนำที่ทำงาน หรือ นายหน้าหางานว่า

1. สถานที่ทำงาน
2. ลักษณะงาน
3. ที่พัก
4. ชั่วโมงการทำงาน

หากผู้แนะนำ หรือนายหน้า ไม่สามารถให้คำตอบที่ชัดเจนเหล่านี้ได้ เนเน่ก็ไม่ควรรับข้อเสนอไปทำงานกับชูช้ เพราะอาจจะเสี่ยงต่อการถูกหลอกไปทำงานในสถานที่ที่กระทำผิดกฎหมาย

นอกจากนี้ เนเน่ควรตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากผู้แนะนำ หรือนายหน้า โดยสอบถามข้อมูลทั้งหมดจากกระทรวงแรงงานของประเทศพม่า (หรือประเทศของแรงงานต่างด้าว) เกี่ยวกับประวัติที่ทำงาน หรือประวัตินายจ้างที่อยู่ต่างประเทศว่า เคยมีประวัติการฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ ถ้าสถานที่ทำงาน หรือนายจ้างเคยมีประวัติการฝ่าฝืนกฎหมาย เนเน่ไม่ควรรับข้อเสนอไปทำงาน

2.4.2. กิจกรรม 2 นิทานเรื่อง การเดินทางของแก๊ง

(10 นาที)

แก๊ง เด็กสาวอายุ 14 ปี อาศัยอยู่ที่ Myawaddy ประเทศพม่า กับครอบครัว แต่พ่อของเธอมีปัญหาในการทำงาน จึงทำให้พ่อไม่สามารถกลับบ้าน ในขณะที่แม่ของเธอลูกจุกเพราะค้าขายเสพติด อย่างไรก็ตาม แก๊ง ไม่ยอมแพ้โชคชะตา เธอตั้งใจจะหางานทำเพื่อหาเลี้ยงตัวเอง โดยพยายามจะเดินทางไปทำงานกับป้าของเธอที่ชื่อ ป้านาง ซึ่งทำงานที่โรงงานทำลูกชิ้นในประเทศไทย แก๊งติดต่อนายหน้าแถวหมู่บ้าน ชื่อ ลุงเซาซุ เพื่อช่วยพาเธอไปหาป้านาง

แก๊ง: สวัสดีจ๊ะ ลุงเป็นนายหน้าใช้ไหม ลุงช่วยพาหนูไปหาป้าที่เมืองไทยได้ไหมจ๊ะ

ลุงเซาซุ: ได้สิ แล้วหนูมีพาสปอร์ต หรือเอกสารอนุญาตให้ทำงานหรือเปล่า

แก๊ง: หนูไม่มีเอกสารอะไรเลยจ๊ะ

ลุงเซาซุ: ไม่เป็นไร เดี่ยวลุงหาทางพาหนูไปเมืองไทยโดยไม่ต้องใช้เอกสารอะไรทั้งนั้น

แก๊ง: จริงหรือจ๊ะลุง ดิฉัน

ลุงเซาซุ: จริงสิ

วันต่อมา ลุงเซาซุพาแก๊งข้ามแม่น้ำเล็ก ๆ สายหนึ่ง และพาไปขึ้นรถบัสอีกคันหนึ่ง ซึ่งคลุมด้วยผ้าใบมิดชิด ภายในรถมีคนพม่า 8 คนแอบอยู่ใต้ผ้าใบ แก๊งตกใจมากกับภาพที่เห็น เธอไม่กล้าป็นขึ้น ไปบนรถ

ลุงเซาซุ: แก๊ง...ป็นขึ้นไปบนรถสิ

แก๊ง: ที่มันแคบมากเลยลุง แลผมอากาศหายใจก็แทบไม่มีเลยนะจ๊ะ

ลุงเซาซุ: อุดทนหน่อยนะ อีกนิดเดียวก็ถึงเมืองไทยแล้ว

แก๊ง: ก็...ได้จ๊ะ

ลุงเซาซุ: แล้วอย่าส่งเสียงดังล่ะ เดียวโดนตำรวจจับ

แก๊ง: ทำไม่ล่ะลุง

ลุงเซาตุ: ฮ้าว...ก็พวกหนูไม่มีเอกสารเข้าเมืองถูกต้องนะสิ

**ข้อแนะนำก่อนคุณครูจะบอกถึงข้อคิดของนิทาน

-คุณครูทบทวนเนื้อหาในนิทานว่า เกิดอะไรขึ้น ที่ไหน กับใคร

-คุณครูถามนักเรียนว่า นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากนิทานเรื่องนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกรักของพวกเขา

ข้อคิด: การลักลอบเข้าเมืองเป็นการเข้าเมืองปลายทางอย่างผิดกฎหมาย ไม่มีเอกสารรับรองอนุญาตให้เข้าเมือง จึงทำให้คนลักลอบเข้าเมืองนั้นไม่สามารถทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายได้ และอาจจะเสี่ยงต่อการถูกหลอกไปทำงานที่ผิดกฎหมายได้

ดังนั้น หากต้องการเดินทางมาทำงานที่เมืองไทย เก่งต้องมีพาสปอร์ต ใบอนุญาตทำงาน และแผนการเดินทางที่รอบคอบปลอดภัย เพราะการลักลอบเข้าเมืองอย่างที่ลุงเซาตุจัดการให้เก่งและคนพม่าอีก 8 คนนั้นเป็นการเสี่ยงต่อความปลอดภัยของชีวิต เช่น หลบใต้ผ้าใบ ซึ่งไม่มีอากาศหายใจทำให้เสียชีวิตได้

2.4.3. **กิจกรรม 3 นิทานเรื่อง ทางเลือกระหว่างเรียนหรือทำงานของเลียน** (10 นาที)

เลียน เด็กชายชาวพม่า อายุ 12 ปี เมื่อสามปีก่อน เขาเดินทางมาพร้อมกับพ่อและแม่ของเขาจากประเทศพม่า ซึ่งได้งานทำที่โรงงานแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร ประเทศไทย เลียนศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ณ โรงเรียนของรัฐแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร

ในห้องวิชาแนะแนว ครูมีชัย ครูวิชาแนะแนวประจำโรงเรียนถามนักเรียนทุกคนว่า จบประถมที่ 3 แล้ว มีใครเรียนต่อบ้าง นักเรียนในห้องทั้งหมด (ยกเว้น เลียน) ยกมือตอบรับว่าพวกเขาตั้งใจจะเรียนต่อประมปีที 4 ครูมีชัยจึงเรียกเลียนมาคุยต่อที่ห้องพักครู

ครูมีชัย: เลียน...เธอจะเรียนต่อเหมือนเพื่อน ๆ หรือเปล่า

เลียน: ผมยังไม่แน่ใจครับ

ครูมีชัย: ทำไมล่ะ เธอมีผลการเรียนพอใช้ได้ น่าจะเรียนให้จบประมปีที 6 นะ

เลียน: แต่ผมอยากไปทำงานมากกว่าครับ

ครูมีชัย: ทำไมล่ะ

เลียน: ผมเห็นเพื่อน ๆ รุ่นพี่ของผม ลาออกไปทำงานทำในตัวเมือง ไม่เห็นต้องเรียนให้สูงเลยครับ

ครูมีชัย: พวกเขาทำงานในที่ที่ปลอดภัย ได้รับการดูแลและรับเงินค่าจ้างตามกฎหมายหรือเปล่า

เลียน: ผมไม่ทราบเหมือนกันครับ

ครูมีชัย: เธออายุยังน้อยควรจะเรียนให้สูง อย่างน้อยจบประถมศึกษาปีที่ 6

เลียน : แต่ผมอยากช่วยแบ่งเบาภาระให้พ่อและแม่ของผม

ครูมีชัย : หากเธออยากช่วยแบ่งเบาภาระให้พ่อและแม่ เธอช่วยพวกท่านได้โดยตั้งใจเรียนให้ดี เธอจะได้มีโอกาสได้ทุนการศึกษาเรียนต่อให้สูง แล้วเธอจะมีโอกาสได้ทำงานที่เธอต้องการทำจริง ๆ

เลียน: แต่ตอนนี้ พ่อและแม่ของผมกำลังลำบาก ผมรอทำงานตอนเรียนจบชั้นประถม 6 ไม่ได้หรอกครับ

ครูมิชัย: ครูเข้าใจว่าเธอจำเป็นต้องทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระให้ครอบครัว แต่ครูขอให้เธอลองคิดดูนะว่า การหยุดเรียนเพื่อแลกกับการทำงาน โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายนั้น มีผลกระทบต่อชีวิตและร่างกายของเธอมากขนาดไหน เช่น เมื่อเธอต้องแอบทำงาน เพราะไม่มีเอกสารอนุญาตให้ทำงานตามกฎหมาย นายหน้างาน หรือนายจ้างก็มีโอกาสเอาเปรียบเธอได้โดยเธอไม่มีโอกาสต่อรอง ในเรื่องเหล่านี้

ข้อ 1 พวกเขาอาจใช้กำลังบังคับให้เธอทำงานที่ยาก สกปรกเสี่ยงอันตราย หรือเป็นภัยต่อชีวิตและร่างกายของเธอ เช่น บังคับให้เธอออกทะเลไปกับเรือประมงเป็นเวลาหลายเดือน หรือหลายปี

ข้อ 2 พวกเขาอาจบังคับให้เธอทำงานล่วงเวลาเกิน 8 ชั่วโมง ซึ่งไม่ดีต่อสุขภาพของเธอ และไม่ให้เงินตอบแทนค่าทำงานล่วงเวลา หรือพวกเขาจะบังคับข่มขู่ให้เธอทำงานโดยไม่ให้ออกไปข้างนอกที่ทำงานเลยก็ได้ เช่น บังคับให้เธอทำงานบ้านโดยไม่มีวันหยุด หรือไม่ให้เงินค่าจ้าง

นี่คือลักษณะการค้าแรงงานมนุษย์อย่างหนึ่ง

เลียน: ฟังครูแล้วน่ากลัวจังครับ

ครูมิชัย: ครูไม่ได้ต้องการขู่ให้เธอกลับกับการทำงานนะ แต่ครูต้องการให้เธอรู้เท่าทันคนที่มิจฉาชนำรายต่อคนที่มิจฉาชนำให้พวกเขาขายโอกาสได้ อย่างเช่น กลุ่มคนที่ไม่มีเอกสารหลักฐานทำงานถูกต้องตามกฎหมาย

**ข้อแนะนำก่อนคุณครูจะบอกถึงข้อคิดของนิทาน

- คุณครูทบทวนเนื้อหาในนิทานว่า เกิดอะไรขึ้น ที่ไหน กับใคร
- คุณครูถามนักเรียนว่า นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากนิทานเรื่องนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกรักของพวกเขา

ข้อคิด: การทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย เป็นเหตุให้คนที่มิจฉาชนำไม่ดี (โดยเฉพาะกลุ่มผู้ค้ามนุษย์) สามารถเอาเปรียบได้

2.4.4. กิจกรรม 4 สะท้อนบทเรียน

(15 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้มุ่งเปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนวาดรูปบรรยายความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมทั้งหมดของบทเรียน

2.4. เพื่อให้เด็กนักเรียนผ่อนคลายความตึงเครียด

กระบวนการ

- คุณครูแจกกระดาษวาดเขียน 1 แผ่นให้นักเรียนแต่ละคน เพื่อวาดรูปที่พวกเขาต้องการบรรยายความคิดและความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมทั้งหมดของบทเรียน 2.4.
- คุณครูให้นักเรียนบรรยายความเห็นและความรู้สึกผ่านการวาดภาพ
- คุณครูสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญ ๆ จากข้อคิดของนิทานแต่ละเรื่อง
- คุณครูเก็บภาพวาดเขียน เพื่อเก็บเป็นข้อมูลประกอบการประเมินความเข้าใจของเด็กนักเรียนต่าง

คำว

อุปกรณ์ที่ใช้

- กระดาษวาดเขียน
- ดินสอ และยางลบ
- สีเทียน หรือสีไม้

2.5. บทเรียนที่ 5 การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากผู้กระทำความผิดและเหยื่อค้ำมนุษย์

(ใช้เวลารวมประมาณ 50 นาที)

บทเรียนนี้ประสงค์ให้เด็กนักเรียนต่างคำวเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากผู้กระทำความผิดและเหยื่อค้ำมนุษย์ ผ่านคดี วิดี ซึ่งจัดทำโดย MTV Exit องค์กรที่ร่วมรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ และหลังจากนั้น นักเรียนจะมีโอกาสสร้างงานศิลปะเพื่อแสดงความรู้สึกที่มีต่อประสบการณ์การค้ามนุษย์ที่รับชมจากคดี

2.5.1. กิจกรรม 1 การโชว์ DVD ของ MTV Exit

(30 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้มุ่งให้นักเรียนรับฟังเหตุการณ์การค้ามนุษย์จากทั้งนายหน้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และความรู้สึกของเหยื่อค้ำมนุษย์ เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเรียนรู้ลักษณะของการค้ามนุษย์ ความยาวของคดีวีดีประมาณ 25 นาที

กระบวนการ

- คุณครูเปิดคดีวีดีให้นักเรียนรับชม
- คุณครูทบทวนเรื่องราวจากคดีวีดี
- คุณครูสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ให้นักเรียนเข้าใจชัดเจน เช่น บทเรียนที่ได้จากการชมคดีวีดี

อุปกรณ์ที่ใช้

- แล็บท็อป
- แผ่น DVD ของ MTV Exit
- โปรเจ็คเตอร์
- Screen (มี หรือ ไม่มี ก็ได้)

2.5.2. กิจกรรม 2 การสร้างปณิธานชีวิต Making a Wish

(20 นาที)

เป้าหมาย

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมเชิงพิธีกรรม ซึ่งต้องการให้นักเรียนสร้างปณิธานว่าจะทำอะไร อย่างไรที่จะทำให้ นักเรียนไม่เป็นกลุ่มเสี่ยงจากการค้ามนุษย์ หรือไม่ทำให้ผู้อื่นต้องตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เช่น ตั้งใจเรียนหนังสือให้ดี เรียนให้สูง ประึกษาพ่อแม่ คุณครู หรือบุคคลที่เชื่อถือได้

กระบวนการ

- คุณครูแจกกระดาษเปล่าให้นักเรียนเขียนปณิธานของตนเอง
- คุณครูให้นักเรียนแต่ละคนพูดถึงปณิธานของตนเอง
- คุณครูให้นักเรียนวางกระดาษไว้กลางห้อง
- คุณครูสรุปว่า เราทุกคนร่วมกันสร้างใจว่า จะทำอะไรไม่ให้ตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ และจะไม่ทำใครตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์เช่นกัน

อุปกรณ์ที่ใช้ (ไม่มี)

เอกสารแนบ ก
บทเรียนที่ 3 การเรียนรู้ค่านิยมเกี่ยวกับ “การค้ำมนุษย์”

กิจกรรม 3 การรู้จักกับคน หรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์

1. ผู้กระทำความผิดค้ำมนุษย์ หมายถึงใคร

- ทุกคนที่มีเจตนาเบียดเบียนผู้อื่น โดยใช้วิธีการข่มขู่ บังคับ หรือใช้อำนาจเหนืออีกบุคคล เพื่อประโยชน์จากการใช้แรงงาน หรือการค้าประเวณี
- “ผู้กระทำความผิดค้ำมนุษย์” หมายถึง
  - ผู้จัดหาคนงานไปทำงาน หรือที่เรียกว่า นายหน้าที่มีเจตนาหาประโยชน์จากการแรงงาน หรือการค้าประเวณี
  - ผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่ดำเนินธุรกิจค้าแรงงาน หรือการค้าประเวณี
  - ผู้ที่มีส่วนร่วมในการค้ำมนุษย์ทุกคนที่ทำให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งตกเป็นเหยื่อค้าแรงงาน หรือการค้าประเวณี

2. ผู้ถูกกระทำ ที่เรียกว่า “เหยื่อ”

- ทุกคนสามารถเป็นเหยื่อค้ำมนุษย์ ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง เด็ก
- “เหยื่อ” หมายถึง กลุ่มคนที่ถูกเอาเปรียบ เพราะสถานภาพทางกฎหมายที่ไม่มั่นคง หรือเพราะไม่มีเอกสารการทำงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่ คนต่างด้าว หรือ คนที่เดินทางมายังประเทศอีกประเทศหนึ่งโดยไม่มีสัญชาติของประเทศนั้น ซึ่งคนต่างด้าว รวมถึง เด็กต่างด้าว

เอกสารแนบ ข
บทเรียนที่ 3 การเรียนรู้คำนิยามเกี่ยวกับ “การค้ามนุษย์”

กิจกรรม 3 คำนิยามตามองค์ประกอบของคำว่า “การค้ามนุษย์”

ปัจจัยของการค้ามนุษย์ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ

- ❖ การกระทำเช่น เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจาก หรือ ส่งไปยังที่ใด หน่วงหนี้ยกขัง ให้อู่อาศัย หรือ รับไว้ซึ่งบุคคลใด
- ❖ วิธีการเช่น ข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว หนี้อผล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือ โดยใช้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความคิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล
- ❖ วัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จากการค้าประเวณีผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามกทางเพศในรูปแบบอื่นเอาคนลงเป็นทาสนำคนมาขอทาน บังคับตัดอวัยวะ ใช้แรงงานหรือบริการ ทั้งนี้ไม่ว่าจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

นิยามศัพท์เฉพาะ^๕

กลุ่ม 1

เป็นธุระจัดหา หมายถึง การไปเลือกเฟ้นหามา จัดให้ได้คนมาไม่ว่าจะทำด้วยวิธีใด ๆ

ซื้อ หมายถึง การเอาเงินตราแลกกับคน ไม่ได้หมายความถึงสัญญาซื้อขาย

ขาย หมายถึง การเอาคนไปแลกเงินตรา เอาเงินผู้อื่นมาโดยยอมตนเข้ารับใช้การงานของเจ้าของเงิน ที่เรียกว่า ขายตัวลงเป็นทาส

พามาจาก หมายถึง การนำไป หรือนำมาโดยมีเส้นทาง และแสดงอาการต่อเนื่องเรื่อยมาถึงปัจจุบัน

ส่งไปยังที่ใด หมายถึง การทำให้เคลื่อนพ้นจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อให้ถึงผู้รับ หรือเป้าหมาย ด้วยอาการต่าง ๆ เช่น ส่งข้าม ส่งผ่าน ส่งต่อ เคลื่อนออกจากที่ โดยส่งไปยังที่ใดก็ได้ ทั้งในและนอกราชอาณาจักร

---

^๕ บัญชาล บัวแดง พัทธินทร์สิรินุสนทร ทวีศักดิ์ ศรีวิพรไพบุลย์ และเดช วัฒนชัยอึ้งเจริญ. การค้ามนุษย์ในโลกไร้พรมแดน 20 (2556). ตามมาตรา 6 (1) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551.

หน่วงเหนี่ยว หมายถึง การรั้งตัวไว้ ลึงถ่วงไว้ กักไว้ ในสถานที่ที่บุคคลนั้นอยู่ ณ ที่นั้นอยู่ แล้วแต่ผู้กระทำไม่ยอมให้บุคคลนั้น กลับ

กักขัง หมายถึง การบังคับให้อยู่ในสถานที่อันจำกัด หรือการเก็บตัวไว้ในสถานที่อันจำกัด

จัดให้อยู่อาศัย หมายถึง การจัดให้พักพิง หรือพักนอน ณ สถานที่ใดที่หนึ่ง

รับไว้ หมายถึง การรับคนที่ผู้อื่นส่งให้ หรือพาไปสู่ที่พักเพื่อเก็บเข้าที่ หรือเอาเข้าที่

กลุ่ม 2

ข่มขู่ หมายถึง การทำให้กลัว ทำให้เสียขวัญ ทำให้ผู้อื่นกลัวว่า จะเกิดความเสียหายเป็นภัยแก่ตนเอง แก่สกุลแห่งตน หรือแก่ทรัพย์สินของตน เป็นภัยอันใกล้จะถึงและอย่างน้อยร้ายแรงถึงขนาดที่จะพึงกลัว

ใช้กำลังบังคับ หมายถึง การใช้แรงงานบังคับให้ทำ หรือใช้อำนาจสั่งให้ทำ หรือให้ปฏิบัติ หรือให้จำต้องทำ หรือให้เป็นไปตามความประสงค์โดยกระทำแก่กาย หรือจิตใจ ด้วยแรงกายภาพ หรือวิธีอื่นใด เป็นเหตุให้บุคคลอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

ลักพาตัว หมายถึง การแอบหรือลอบนำคนไปหรือนำคนมา โดยบุคคลนั้นไม่ยินยอม

ฉ้อฉล หมายถึง การใช้อุบายหลอกลวงโดยอาศัยความเท็จมากล่าวเพื่อให้เขาหลงผิด

หลอกลวง หมายถึง การใช้อุบายทุจริตลวงให้เข้าใจผิด แสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้แจ้ง เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด

ใช้อำนาจโดยมิชอบ หมายถึง การใช้อิทธิพลที่จะบังคับให้ผู้อื่นต้องยอมทำตาม ไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจหรือไม่ หรือความสามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์ การปฏิบัติ การกระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ

กลุ่ม 3

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ Exploitation หมายถึง วิธีการนำผลประโยชน์จากการซื้อการค้ำมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยผลประโยชน์จากการกระทำที่มีลักษณะดังนี้

1. การค้าประเวณี
2. การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก

3. การแสวงหาประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น
4. การเอาคนลงเป็นทาส
5. การนำคนมาขอตาน
6. การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ
7. การบังคับคัดอวัยวะเพื่อการค้า และ
8. การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล⁶ ใดก็ได้

การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี หมายถึง ผลที่ได้ตามต้องการจากการค้าประเวณีที่หมายถึงการยอมรับการกระทำของเรา หรือการยอมรับการกระทำอื่นใด หรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการล่าสอนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ

การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก หมายถึง การทำให้เกิดมีขึ้นตามที่ต้องการด้วยอาศัยแรงงานหรือเครื่องจักร หรือโฆษณาให้แพร่หลายซึ่งสิ่งของหรือวัตถุต่าง ๆ ในทางที่ผิดศีลธรรม

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น หมายถึง ผลที่ได้ตามต้องการจากทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ

การเอาคนลงเป็นทาส หมายถึง การทำให้บุคคลต้องตกอยู่ใต้อำนาจของบุคคลอื่น โดยสิ้นเชิง และจะต้องทำงานให้บุคคลอื่นนั้น หรือ การขายคนเพื่อนำไปใช้แรงงาน

การนำคนมาขอตาน หมายถึง การขอเงินหรือสิ่งของเลี้ยงชีวิตจากผู้อื่น

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ Forced to Labor or Service หมายถึง การข่มขืนใจให้ทำงานหรือบริการ โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่น โดยขู่เชิญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือ โดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขจัดขึ้นได้

การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล หมายถึง การกระทำที่มีลักษณะเป็นการเอาเปรียบจากการใช้แรงงานของผู้อื่น ได้แก่ การจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม การทำงานใช้หนี้ตามกฎหมาย การกีดคอกเบี้ยและการบริการอื่น ๆ อย่างไม่เป็นธรรม และหักเงินนอกเหนือสวัสดิการต่าง ๆ

---

⁶บันดล บัวแดง พัทธินทรสิริสุนทร ทวีศักดิ์ ศรีวิโรไพบุลย์ และเดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ. การข้ามมนุษย์ในโลกไร้พรมแดน 21 (2556). ตามมาตรา 4 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551.

เอกสารแนบ ค

เพลง อ๊ะ อ๊ะ อ่า

เนื้อร้อง/ทำนอง โดย คุณวัลลภ ภูมรา

เรียบเรียง โดย คุณเพชร พูนศิริ

G C G G C D7 G
 อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า อย่าหลอกกันหนา อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า ขอถามพ่อก่อนหนา

G C G G C D7 G
 อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า อย่าหลอกกันหนา อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า ขอถามแม่ก่อนหนา

G C G
 * เด็ก ๆ อย่างเรา ต้องเล่าต้องเรียน ต้องอ่าน ต้องเขียนหนังสือ

G Em C D7 G
 ขอ อ่า ขา มือ อื้อ มือ อย่าคว่นรีบร้อนทำงาน

G C G G C D7 G
 อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า อย่าหลอกกันหนา อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า ขอถามพ่อก่อนหนา

G C G G C D7 G
 อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า อย่าหลอกกันหนา อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า ขอถามแม่ก่อนหนา

G C G
 ** แต่ใครบางคน ชักชวนให้ไป บอกว่า เงินดี สบาย

G Em C D7 G
 มีจริงหรือ งานเบา เงินมากมาย แค่ออกไปขายแรงงาน

G C G G C D7 G
 อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า อย่าหลอกกันหนา อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า ขอถามพ่อก่อนหนา

G C G G C D7 G
 อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า อย่าหลอกกันหนา อ๊ะ อ๊ะ อ่า อ๊ะ อ๊ะ อ๊ะ อ่า ขอถามแม่ก่อนหนา

(ซ้ำ *, **)

เอกสารแนบ ง
เพลง สงสารหนูใหม่

เนื้อร้อง/ทำนอง โดย คุณวัลลภ ภูมรา

G	Em	G	Em
สงสารหนูใหม่ ที่โดนทำร้าย		สงสารหนูใหม่ เขาให้ขายตัว	
G	Am	C	D7
เอาหนูมาขายให้หนูหวดคแล้ว กลัว กลัว กลัว จับหัวใจ			
G	Em	G	Em
สงสารหนูนะ ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ		สงสารหนูนะ หลาย ๆ มื้อไม่ได้กิน	
G	Am	C	D7
กักขังหนูไว้ไม่ให้รู้ไม่ให้ได้ยิน อะไรเป็นไป ไม่รู้เลย			
C	G	D7	G
หนูยังเป็นเด็ก ยังเล็ก ๆ อยู่		ให้หนูเรียนรู้ ให้เลิกโตสมวัย	
C	D7	D7	G
ข้าวต้องรอสุก จึงเคี้ยวกินได้ เมื่อ		หนูเติบโตใหญ่ จะทำงานที่ดี	
C	G	D7	G
ส่งเสียงเพลงนี้ให้ดังก้องฟ้า		โปรดช่วยหนูนะ พาหนูกลับบ้านที่	
C	Am	C	D7
ถูกทรมาน ถูกเขี่ยน ถูกตี อย่าให้หนูต้องอยู่อย่างนี้เลย (ซ้ำทั้งหมด)			
C	D7	C	D7
อย่าให้หนูต้องอยู่อย่างนี้เลย อย่าให้หนูต้องเป็นแบบนี้เลย			

บรรณานุกรม

กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือวิทยากร ฝึกอบรมอาสาสมัคร. มี.ศ. 2547.

บันดาล บัวแดง พัทธินทร์ สิริสุนทร ทวีศักดิ์ ศรีวิพรไพบุลย์ และเดช วัฒนชัยยิ่งเจริญ. การค้ามนุษย์ใน โลกไร้พรมแดน (2556).

สี่แห่งกล่อหนึ่งในแสงทะเล. เด็ก ๆ มอแกน มอเกลน และอูรักลาโว้ย (ผู้เรียบเรียง อุเทน มหามิตร, พ.ย. 2550).

องค์การช่วยเหลือเด็กแห่งสหราชอาณาจักร. คู่มือศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: มาตรฐานคุ้มครองเด็กภายในองค์กร (ม.ศ. 2550).

อุทัยทิพย์ เจียวิวรรธน์กุล. การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม: แนวคิด หลักการ และบทเรียน. (พ.ศ. 2553).

ADRA. Lin Thai's Story.

Amelia Warsaw. Cheap Shrimp and Thailand's Human Trafficking Record (June 24, 2014).

Kaya Volunteer. Human Trafficking: One Girls Story (Oct. 19, 2011).

Liberty Asia. Slavery Curriculum. *available at* <http://www.libertyasia.org>.

Mahidol Migration Center. Snap Shot Stories: Invisible Victims of Trafficking in Thailand (Oct 2011).

Parents for Megan's Law and the Crime Victims Center. Prevention-Child Sexual Abuse (Nov. 21, 2014).

Phil Marshall. Re-Thinking Trafficking Prevention: A Guide to Applying Behaviour Theory. UNIAP (2011).

Sophie Brown. Tackling Thailand's Human Trafficking Problem. CNN (Jun. 21, 2014).

TechUNICEF. End Trafficking: A Middle School Educator's Guide (Grades 6-8) (2012).

UNIAP. Estimating Labor Trafficking: A Study of Burmese Migrant Workers in Samut Sakhon, Thailand (Jan. 2011).

UNIAP. 10th COMMIT Counter-Trafficking Training Programme: Module Overview for Trainers.

UNIAP. 12th COMMIT Counter-Trafficking Training Programme (29 Aug. – 2 Sept. 2011).

UNODC. “Put yourself in my shoes”: a Human Trafficking Victim Speaks Out.

U.S. Department of State. The Journey from Victim to Survivor. Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons (Trafficking in Persons Report 2014).

